

ΑΝΕΚΤΙΜΗΤΗ ΑΞΙΑ (ΙΕΡΟΤΗΤΑ) ΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Στον καιρό της «βιομηχανοποίησης» των εννοιών μέσω συντετμημένων συνθέσεων και απρόσωπων ακρωνύμιων, η παρουσία συμβόλων -αν και εκ πρώτης όψεως φαίνεται να ταυτίζονται με την τάση περιορισμού της περιφραστικής περιγραφής των εννοιών- κάνει τη διαφορά. Τα σύμβολα έχουν τη μοναδική ικανότητα να μεταφέρουν ακέραιες και ζωντανές τις έννοιες που αντιπροσωπεύουν και ίσως με μεγαλύτερη πληρότητα από οποιαδήποτε προφορική ή γραπτή απόδοση.

Τα σύμβολα που αντιπροσωπεύουν έννοιες υψηλής πνευματικής αξίας (ιερότητας) όπως ιδέες, οράματα, πιστεύω, συνιστούν λεπτές πνευματικές αναδύσεις. Η **ανάδυση και ανάδειξη τους**, συνήθως κυοφορείται κάτω από ειδικές συνθήκες που διαμορφώνονται όταν συνυπάρξουν η **ανάγκη «λακωνικής» έκφρασης και μετάδοσης** εννοιών, τα «υλικά» **σύνθεσης** συμβόλων και η κατάλληλη **ανθρώπινη δημιουργική παρέμβαση** για την τελική μορφοποίηση και επιλογή των συμβόλων.

Η **καθιέρωση και η ευρεία αναγνωρισιμότητα των συμβόλων**, είναι απότοκος της συστηματικής χρήσης από τις ομάδες που τα ασπάζονται και της απήχησής τους σε διευρυμένο κοινό, οπότε και καθίστανται **πηγή ισχύος** προς συσπείρωση, συμπόρευση ή/και χαρακτηρισμό/αναγνώριση των οικείων προς αυτά ομάδων. Προϋπόθεση για τη **διατήρησή τους** και τη συνέχιση της **ευεργετικής τους επίδρασης**, αποτελεί η ανεξίτηλη χάραξή τους στην καρδιά και το μυαλό των ανθρώπων που αυτά υπηρετούν και υπηρετούνται από αυτούς.

Εντός αυτής της **αμοιβαίας σχέσης υπηρεσίας** αναπτύσσεται ένας **δημιουργικός διάλογος**, καθώς τα **σύμβολα μεταφέρουν** στους ανθρώπους τον **αξιακό θησαυρό** των αντιπροσωπευόμενων εννοιών (την αλήθεια) και εκείνοι σεβόμενοι και **αναγνωρίζοντας την πολυτιμότητά τους** (το κάλλος), τα **αξιοποιούν για το κοινό καλό** (το αγαθό). Στη συνέχεια με προσοχή **εναποθέτουν** στα σύμβολα **πιο λεπτά και υψηλά στοιχεία αξιών**, βελτιώνοντας την ποιότητα και την προσιτότητα του **πολύτιμου ιερού φορτίου** που θα μεταλαμπαδεύσουν στις επόμενες γενιές, ως **μικρές πνευματικές κιβωτοί**.

Λόγω της αξίας τους τα σύμβολα - ιδιαίτερα αυτά που έχουν ιστορικά ερείσματα, σχετίζονται με επιτεύγματα ευρείας κλίμακας υλικής ή πνευματικής υπεροχής και νοηματοδοτούν την εθνική συνείδηση - **στοχοποιούνται** από ομάδες (έθνη-κράτη και εξωτερικές ή εσωτερικές ομάδες) που θίγονται από την ισχύ, την προβολή και την εν γένει παραγωγική αξιοποίησή τους. **Ειδικά για την Ελλάδα** που διαθέτει πληθώρα συμβόλων υψηλής πνευματικής αξίας, είναι αναμενόμενο **αριθμός εξ' αυτών να αποτελούν «πέτρα σκανδάλου»** για ανταγωνιστικές ομάδες.

Ο **ανταγωνισμός** οδηγεί σε **δράσεις προσβολής της αξίας** των συμβόλων, εναρμονισμένες με τις επιταγές της πολυδιαφημιζόμενης πολιτικής ορθότητας, έτσι ώστε η όποια ενέργεια να ενεργείται **υπό την κάλυψη εύηχων ανθρωπιστικών ή δημοκρατικών όρων** όπως αυτοδιάθεση, δίκαιο, ισότητα, πρόοδος, κ.λπ. Δράσεις αυτής της μορφής δύναται εύκολα να αναγνωρισθούν στα παρατιθέμενα **παραδείγματα εφαρμοσμένων πρακτικών** προσβολής συμβόλων.

- **Αυθαίρετη οικειοποίηση εθνικών συμβόλων και παραχάραξη της ιστορίας** που συνδέεται με τα σύμβολα αυτά. Εφαρμόστηκε κατά την προσπάθεια οικειοποίησης των ελληνικών ιστορικά, συμβόλων της Μακεδονίας και των Μακεδόνων (ήλιος της Βεργίνας, μορφή και όνομα του Μεγάλου Αλεξάνδρου, όνομα της Μακεδονίας και των Μακεδόνων, κ.α.) από την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, υπό το κάλυμμα του δικαιώματος αυτοδιάθεσης των λαών.

- **Βίαιη μετατροπή υφιστάμενων συμβόλων** σε άλλα τελείως αντίθετης χροιάς, όπως συνέβη με τη μετατροπή σε τζαμί του Ναού της Αγίας του Θεού Σοφίας στην Κωνσταντινούπολη, από το τουρκικό καθεστώς, με την πρόφαση αποκατάστασης του θρησκευτικού δικαίου.

- **Εσκεμμένη ταύτιση συμβόλων** με ιδέες, ενέργειες ή ομάδες που έχουν αρνητικό αποτύπωμα στις συνειδήσεις των πολιτών, προκειμένου να μειωθεί, αντιστραφεί ή να απωλεσθεί η αξία τους. Εφαρμόζεται στις περιπτώσεις ταύτισης της σημαίας ή και του εθνικού ύμνου με ακραίες ιδεολογίες εθνικιστικής, φασιστικής ή και ρατσιστικής φύσεως. Μ' αυτόν τον τρόπο τα σύμβολα αυτά και όποιος τα χρησιμοποιεί ή τα προβάλλει αποκτούν αρνητική χροιά και απενεργοποιούνται ισχυρά στοιχεία της εθνικής ταυτότητας που εμποδίζουν την επικράτηση -υπό το μανδύα της ισότητας- της αντεθνικής εκδοχής της πολυπολιτισμικότητας.

Ο **κίνδυνος αλλοτρίωσης και αφανισμού** των συμβόλων επιτείνεται καθώς η αξία τους έχει εξοστρακισθεί από τα συστατικά του «μεταμοντέρνου» ανθρώπου, ο οποίος με «**στωική**» **απάθεια** ζει στην εικονική πραγματικότητα του παρόντος, αποσυνδεδεμένος από το παρελθόν και το μέλλον. Μερίδιο ευθύνης στην διαμορφωθείσα κατάσταση φέρει η **υφιστάμενη παιδαγωγική κουλτούρα** που λόγω της προσήλωσής της στην παιδεία «μέρους» του ανθρώπου και όχι του «όλου», αποκόπτει τα σύμβολα υψηλής αξίας από το πνευματικό «είναι» των νέων γενεών.

Στον αντίποδα της αρνητικής συγκυρίας, βρίσκεται το «**γονίδιο**» της **αθανασίας** των συμβόλων που ενεργοποιείται με την **ορθή αποτύπωση** του αξιακού περιεχομένου τους στις επόμενες γενεές και με την **αποκατάσταση δημιουργικού διαλόγου** μαζί τους. Η σύνδεση με τα σύμβολα και η μύηση των νέων γενεών στον δημιουργικό διάλογο επιτυγχάνεται με παιδεία που στοχεύει στη διαμόρφωση του ανθρώπου ως «όλον», ικανού να προσφέρει τα μέγιστα στον συνάνθρωπό του, στο κοινωνικό σύνολο, στην πατρίδα και στην ανθρωπότητα.

Η **ολιστική παιδεία** είναι η μόνη που καλλιεργεί ολόπλευρα τον άνθρωπο με αρμονική και συνδυαστική ανάπτυξη όλων των αρετών, στηριζόμενη στην αλήθεια, στο κάλλος και στο αγαθό. Η παιδεία αυτής της μορφής, **δεν αδιαφορεί ούτε αντιπαρέρχεται** επιπόλαια τα σύμβολα, αλλά **τα «ξεκλειδώνει»** με το σωστό κλειδί, **αναγιγνώσκει προσεκτικά** και **ερμηνεύει ορθά** τις φερόμενες έννοιες, τις **εκμεταλλεύεται δημιουργικά**, τις **εμπλουτίζει** και τις **εναποθέτει με ευλάβεια** στο ασφαλές τους κέλυφος, για να **συνεχίσουν** το υπέροχο **ιερό** τους ταξίδι.

Στέλιος Κάλφας
Δεκέμβριος 2022